

Fundacja
Aleksandra Kwaśniewskiego
AMICUS EUROPAE

POLICY PAPERS

Nr 17/2011

Tomasz NIEDZIÓŁKA

E-GOSPODARKA JAKO WARUNEK KONKURENCYJNOŚCI UE

Warszawa, 20 czerwca 2011 roku

Gospodarka elektroniczna stała się w ciągu ostatnich lat jedną z bardziej dynamicznie rozwijających się dziedzin gospodarki światowej. Coraz więcej państw inwestuje znaczne środki finansowe w rozwój badań i projektów w tym zakresie. Poszczególne kraje rozpoczęły swego rodzaju wyścig w którym zdobycie pozycji lidera w dziedzinie innowacji przelożyć się może na istotny wzrost ich znaczenia na gospodarczej mapie świata. Unia Europejska zdała sobie sprawę z tego stanu rzeczy już wiele lat temu, a co więcej – poczyniła istotne kroki w kierunku osiągnięcia jak najlepszych efektów w tym zakresie.

Zastanawiając się nad współczesnym znaczeniem gospodarki elektronicznej warto zauważyć, jak wiele terminów istnieje współcześnie dla jej określenia, a także opisanie zachodzących w niej procesów, zwanych całościowo mianem „e-economy”. Spotkać można terminy takie jak „new economy” – nowa ekonomia, „nude economy” – naga ekonomia, „knowledge based economy” – gospodarka oparta na wiedzy, „digital economy” – gospodarka cyfrowa, czy też „network economy” – gospodarka sieciowa. Wszystkie one przenikają się wzajemnie oraz obejmują swoim zakresem te same obszary funkcjonowania gospodarki.

Analizując dynamiczny rozwój gospodarki elektronicznej w polityce Unii Europejskiej na przestrzeni ostatnich lat warto zwrócić uwagę na fakt, iż u podstaw ciągłego rozwoju tej dziedziny znalazło się poszukiwanie odpowiedzi na pytanie o przyszłą rolę wiedzy oraz technologii informacyjnych w ekonomii, związaną z procesem wdrażania technologii informacyjno-komunikacyjnych – ICT (Information and Communication Technologies). Współcześnie wiemy już, że technologie te odgrywają w Unii bardzo ważną rolę. Wedle istniejących szacunków, inwestycje w ten sektor gospodarki tworzą dużą część PKB, kreują nowe miejsca pracy, jak również są odpowiedzialne za połowę wzrostu produktywności Unii Europejskiej w ciągu ostatnich lat.

Sektor gospodarki elektronicznej ma swój wpływ na rozwój unijnej gospodarki w co najmniej trzech sferach. Przede wszystkim zatrudnienie w tym właśnie sektorze wynosi ok. 3 % zatrudnienia w skali całej Unii Europejskiej. Po drugie, efektywne wykorzystanie technologii informatycznych przyczynia się do podniesienia wydajności pracy. Po trzecie wreszcie, technologia ta przyczynia się do zwiększenia ogólnej wydajności przedsiębiorstw, przez co czyni je bardziej konkurencyjnymi.

Dzisiejszy stan rozwoju gospodarki elektronicznej oraz perspektywy jej dalszego wzrostu wynikają także z faktu, iż Unia Europejska już wiele lat temu uznała rozwój sektora gospodarki elektronicznej za jedną z głównych dróg jej dalszego rozwoju. Pierwsza inicjatywa w tym zakresie pojawiła się jeszcze w 1979 roku, jako eksperymentalny program FAST (*Forecasting and Assessment in the Field of Science and Technology*). Celem programu stało się wyznaczenie podstawowych

priorytetów oraz założeń wspólnotowej polityki badań i rozwoju. To właśnie wówczas opracowano koncepcję dual challenge, wedle której przyszły rozwój Europy przebiegać miał dwutorowo. Z jednej strony dokonywać się on miał w sferze technologiczno – przemysłowej, z drugiej strony natomiast w sferze społecznej. Połączenie tych dwóch dróg rozwoju miało pomóc Wspólnotom Europejskim w osiągnięciu wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego oraz społecznego w przyszłości.

W 1997 roku przyjęta została Inicjatywa Europejska w Dziedzinie Handlu Elektronicznego. Wskazywała ona na pewien zakres podstawowych obszarów, które należy rozwijać w Unii Europejskiej, w celu stworzenia dynamicznej a jednocześnie konkurencyjnej gospodarki elektronicznej. Do obszarów tych zaliczały się m.in. liberalizacja rynku telekomunikacyjnego, ustanowienie możliwych do przewidzenia oraz jasnych ram prawnych dla działalności internetowej, rozwój badań, a także stworzenie konkurencyjnego środowiska gospodarczego, sprzyjającego rozwojowi handlu elektronicznego. Była to inicjatywa która w precyzyjny sposób wskazywała na poszczególne sfery funkcjonowania gospodarki elektronicznej, które należało wzmocnić w celu osiągnięcia zakładanych efektów gospodarczego rozwoju całej Unii.

Efektem wszystkich prowadzonych wcześniej prac nad zdynamizowaniem rozwoju gospodarki elektronicznej w Unii Europejskiej stała się przyjęta 18 listopada 1998 roku Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych aspektów prawnych handlu elektronicznego na rynku wewnętrznym. Dokument ten stworzył m.in. definicję usługi w obszarze Społeczeństwa Informacyjnego. Definicja e-usługi w ciągu kolejnych lat była wielokrotnie modyfikowana, nie mniej jednak to właśnie wówczas weszła ona do unijnego obiegu terminologii prawnej, stając się podstawą do tworzenia kolejnych aktów prawnych regulujących tę dziedzinę funkcjonowania unijnego rynku.

W 1998 roku przyjęto także dokument propozycji Dyrektywy w sprawie niektórych prawnych aspektów handlu elektronicznego. Dokument ten wychodził naprzeciw potrzebom tego już wówczas dynamicznie rozwijającego się obszaru funkcjonowania unijnej gospodarki.

Kolejną inicjatywą, która zbliżyła Unię do wprowadzenia rozwiązań służących dalszemu dynamicznemu rozwojowi gospodarki elektronicznej był program „eEurope” z 1999 r., oraz będący jego rozwinięciem program „eEurope +”, mający na celu wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego w całej Europie. Projekty realizowane w ramach tego programu obejmowały wiele dziedzin, takich jak ochrona zdrowia, edukacja informatyczna, handel elektroniczny oraz rozwój tzw. *smart cards*. Inicjatywa ta dotyczyła więc wdrożenia innowacyjnych

rozwiązań w wielu dziedzinach funkcjonowania unijnej gospodarki a tym samym upowszechnienia tego rodzaju rozwiązań.

W marcu 2000 roku w Lizbonie zaprezentowany został Action Plan, postulujący m.in. zdynamizowanie rozwoju handlu elektronicznego w Unii Europejskiej oraz stworzenie odpowiednich ram prawnych, które pozwoliłyby na rozszerzenie zamówień publicznych dokonywanych drogą elektroniczną. Dokument ten wpisywał się w panujące już wówczas w światowej gospodarce trendy, które wskazywały, iż rynek handlu oraz usług internetowych w skali całego świata wyraźnie przyspieszył. W związku z tym należało przedsięwziąć kroki, które pozwoliłyby Unii na osiągnięcie konkurencyjnej pozycji wśród pozostałych gospodarek świata.

Temu też celowi służyła inicjatywa „i2010” i realizowany w jej ramach projekt Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Informacyjnej, której celem ostatecznym stało się stworzenie nowoczesnych ram prawnych dla gospodarki cyfrowej w Unii Europejskiej. Dostosowywanie istniejącego stanu prawnego do dynamicznie zmieniających się realiów rynkowych stało się jednym z bardziej istotnych oraz potrzebnych działań, które mogła przeprowadzić Unia Europejska dla swojego gospodarczego rozwoju. Istotnym aktem prawnym w tym zakresie stała się także Strategia na rzecz bezpiecznego europejskiego społeczeństwa informacyjnego.

Swoistym fundamentem dla rozwoju gospodarki elektronicznej Unii Europejskiej w XXI wieku stała się natomiast Dyrektywa w Sprawie Handlu Elektronicznego z 2000 roku. Dokument ten nadał ton rozwojowi elektronicznemu Unii Europejskiej w ciągu kolejnych lat. Ten akt prawny w sposób szczegóły regulował szereg sfer funkcjonowania gospodarki elektronicznej, w tym m.in. obszary takie jak wymagania dotyczące obowiązków informacyjnych, informacje handlowe, umowy zawierane drogą elektroniczną oraz odpowiedzialności usługodawców będących pośrednikami.

W ciągu kolejnych lat przyjęto w Unii szereg pomniejszych dokumentów, regulujących w precyzyjny sposób kolejne zagadnienia, które wynikały z bieżącej dynamiki rozwoju gospodarki elektronicznej w Unii Europejskiej.

Analizując cały dotychczasowy, ponad trzydziestoletni okres działań Unii Europejskiej na rzecz budowy gospodarki elektronicznej należy stwierdzić, iż zrobiono jak dotąd bardzo wiele na rzecz stworzenia optymalnych uregulowań prawnych, w ramach których może rozwijać się tak ważny sektor unijnej gospodarki. Dzięki tego rodzaju podstawom, dalsza dynamika jego rozwoju uzależniona jest w znacznej mierze od kreatywności samych przedsiębiorców, którzy poprzez własną innowacyjność wpłyną na dalszy rozwój tego sektora unijnej gospodarki.

Unia Europejska powinna w dalszym ciągu stymulować rozwój e-gospodarki poprzez programy finansujące oraz współfinansujące rozwój nowych badań oraz inwestycji w tym

obszarze. Finansowanie to powinno jednak być na bieżąco monitorowane, w celu odpowiedniego ukierunkowania tego rodzaju źródeł finansowania.

Ponadto Unia Europejska powinna na bieżąco obserwować dynamicznie rozwijające się światowe trendy w gospodarce elektronicznej, reagując na nie w równie dynamiczny sposób. Odpowiednie ukierunkowanie środków finansowych z unijnego budżetu oraz jego dostosowywanie do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych jest jedną z podstaw, które wpłynąć mogą na ostateczny sukces Unii Europejskiej w trwającym obecnie wyścigu poszczególnych gospodarek w dziedzinie innowacji.

Po spełnieniu opisanych wyżej warunków oraz przy kontynuacji prowadzonych dotychczas wspólnotowych działań legislacyjnych, gospodarka elektroniczna może stać się jednym z filarów gospodarczej konkurencyjności Unii Europejskiej w ciągu najbliższych lat.

* * *

Tomasz Niedziółka – Ekspert Zespołu Analiz Fundacji *Amicus Europae*. Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego. Jego zainteresowania badawcze obejmują obszary gospodarki elektronicznej oraz polityki energetycznej Unii Europejskiej.

Tezy przedstawiane w serii „Policy Papers” Fundacji *Amicus Europae*
nie zawsze odzwierciedlają jej oficjalne stanowisko.

Nadrzędną misją Fundacji AMICUS EUROPÆE jest popieranie integracji europejskiej, a także wspieranie procesów dialogu i pojednania, mających na celu rozwiązanie politycznych i regionalnych konfliktów w Europie.

Do najważniejszych celów Fundacji należą:

- Wspieranie wysiłków na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego, państwa prawa i umocnienia wartości demokratycznych;
- Propagowanie dorobku politycznego i konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
- Propagowanie idei wspólnej Europy i upowszechnianie wiedzy o Unii Europejskiej;
- Rozwój Nowej Polityki Sąsiedztwa Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem Ukrainy i Białorusi;
- Wsparcie dla krajów aspirujących do członkostwa w organizacjach europejskich i euroatlantyckich;
- Promowanie współpracy ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki, szczególnie w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego i rozwoju gospodarki światowej;
- Integracja mniejszości narodowych i religijnych w społeczności lokalne;
- Propagowanie wiedzy na temat wielonarodowej i kulturowej różnorodności oraz historii naszego kraju i regionu;
- Popularyzowanie idei olimpijskiej i sportu.

FUNDACJA AMICUS EUROPÆE

Al. Przyjaciół 8/5, 00-565 Warszawa,
Tel. +48 22 848 73 85, fax +48 22 629 48 16
www.kwasniewskialeksander.pl
e-mail: fundacja@fae.pl